

Таким чином, з рисунку 4 можна зробити висновок, що зростання ВВП на душу населення викликано в значній мірі спадом населення. Отже, кількість викидів діоксиду вуглецю в останні роки не залежить від розміру економіки в тій мірі, що спостерігалася в до- кризовий період.

З огляду на це дуже актуальним є особлива увага національного уряду на конвергенції еколого-економічних цілей, а саме – максимальному їх зближенні для досягнення високого рівня життя населення.

Список літератури:

1. Всесвітній економічний форум [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.weforum.org/>
2. Долятовский, В. А. Зарубежный опыт комплексного развития регионов / В. А. Долятовский // Регионология. – 1994. – № 2-3. – С. 149-156.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

ІНСТИТУТИ РОЗВИТКУ В СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

*Гриценко О.А., д.е.н, професор кафедри економічної теорії,
НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», м. Харків, Україна*

Забезпечення сталого економічного зростання передбачає подолання структурних викривлень економіки України шляхом створення конкурентоспроможного господарства, активного включення в систему міжнародних економічних зв'язків, реалізації переваг світового співробітництва та побудови ефективною економічною, соціальною та інноваційною інфраструктури українського суспільства. Вирішення цих питань можливе в контексті інститутів розвитку. Останні зазвичай визначають як спеціалізовані державні корпорації, діяльність яких спрямована на подолання «провалів» ринку в сфері інновацій, створення відсутніх сегментів, що потрібні ринку, розвиток соціально-економічної інфраструктури, зняття суттєвих дисбалансів розвитку. В цьому контексті інститути розвитку створюються з метою реалізації та софінансування важливих для економіки та суспільства проектів, що забезпечується перерозподілом ресурсів. Але таке визначення обмежує сферу функціонування інститутів розвитку тільки їх організаційними формами. В більш категоріальному сенсі інститути розвитку – це норми взаємодії між економічними агентами, результатом застосування яких стають суттєві модернізовані зміни в поведінкових моделях всіх економічних суб'єктів – домогосподарств, бізнесу та держави. Інститути розвитку впливають на внутрішні підстави людської діяльності, її мотиви, критерії та оцінки наслідків. Інститути розвитку дозволяють переформувати існуючі моделі поведінки на основі переосмислення цінностей та існуючих правил та норм. Потреба в особливих інститутах розвитку загострилася небезпечним станом технологічного, економічного відставання України від розвинутих країн. Існуючі інститути не спроможні створити умови для інноваційного розвитку в усіх сферах життєдіяльності суспільства. Інститути розвитку дозволяють відійти від траєкторії залежності від попереднього розвитку, долаючи тим самим інституційні пастки.

Впровадження інститутів розвитку може ефективно здійснюватися на основі спеціальних процедур інституційного проектування. Це свідомо та цілеспрямована діяльність щодо створення моделей інститутів, що повинні бути впроваджені в соціально-економічне життя суспільства. Розвиток суспільства передбачає два типи заміни старих інститутів. Перший – це еволюційний, коли відтворення інституційного простору здійснюється поступово на основі відтворення та змін вже існуючих інститутів. Другий – революційний – розриває залежність від минулого та передбачає радикальні зміни попереднього інституційного простору. Основними інструментами цього шляху є імпорт та трансплантація інститутів. Однак жодний з типів не передбачає досягнення ефективних та оптимальних результатів. З метою досягнення необхідних цілей використовується інституційне проектування, в процесі якого йде пошук, аналіз та розробка інститутів, що безболісно імплементуються в життя суспільства та окремих суб'єктів. Інституційні проекти повинні бути зосереджені на наданні колективних благ - інфраструктурного, соціального, культурного, медичного призначення, економічні ефекти яких повинні бути зрозумілими для всіх учасників інвестиційного процесу в умовах прозорості всіх етапів реалізації проекту. Прикладом інституту розвитку в галузі освіти може бути створення «освітнього заощадливого рахунку» (як це робиться в Сінгапурі), на який перераховуються гроші батьків учнів та держави. Ці гроші батькам дозволяється витратити виключно на будь які програми навчання своїх дітей в різних приватних освітніх установах. Тим самим створюються умови отримання високоякісної вищої освіти як основи професійного розвитку нації.

Світова практика функціонування інститутів розвитку будується на основі розробки спеціальної системи взаємодії держави та приватного сектора, елементами якої є фінансова, інформаційна, консультативна, посередницька участь держави у впровадженні проектів приватними інвесторами, що надає останнім впевненості у довгостроковій спрямованості, наявності нормативної підтримки, захисту прав власності, паритетній відповідальності та спільному розподілу ризиків. Сучасний стан інституційного розвитку свідчить про суперечливий характер взаємодії держави та інших суб'єктів. З одного боку, 48,4 % населення визначають необхідність поєднати державне управління і ринкові методи. А з другого – основним інституціям держави (Верховній Раді, уряду, податковим органам, судам) зовсім не довіряють та скоріше не довіряють понад 70% населення. Згідно даних Американського інституту стратегічних досліджень Heritage Foundation Україна зайняла 161 місце серед 177 країн (найгірше місце в Європі) за рейтингом свободи економік за 2012 рік. Це свідчить про низьку оцінку підтримки бізнесу державою. Наслідком такого стану може стати те, що ініціювання державою проектів суспільного значення та створення механізмів їх реалізації через інститути розвитку може не дати позитивного ефекту.

Інститути розвитку стають такими, якщо мають абсолютно новий формат та реалізують інноваційні підходи взаємодії держави, бізнесу та інших верств населення. Становлення інститутів розвитку відбувається в контексті формування мегаінститутів як набору історично обумовлених правил та угод, що формуються на основі стохастичних взаємодій між суб'єктами та забезпечують конкретний спосіб відтворення, виживання та розвиток суспільства. Мегаінститути надають суспільству особливі цивілізаційні ознаки та визначають порядок функціонування формальних (законодавчих) та неформальних (традиційних) інституцій. Особливість мегаінститутів полягає в тому, що вони функціонують на основі принципів, що

виходять за межі безпосередніх потреб та орієнтуються на придбання суспільством нового якісного стану.

Фундаментальним мегаінститутом суспільства є довіра, яка забезпечує певний рівень впевненості в позитивних наслідках дій інших людей та дозволяє приймати рішення в умовах невизначеності та ризику. Процес розвитку довіри передбачає зміну її форм – від довіри до людей, побудовану на особистісних зобов'язаннях, до довіри до відчужених систем (грошей, законів, політичних символів тощо). Суб'єкти в більш довірчих суспільствах використовують менше ресурсів на захист своїх прав власності через економію податкових платежів, хабарів, тримання приватних служб охорони. Низький рівень довіри до фінансових установ ставить перепони інноваціям, оскільки інвестиції стають менш дохідними та більш ризикованими, а доступ до банківських ресурсів стає значно вище. Ефективне впровадження інститутів розвитку, що регламентують державно-приватне партнерство в українському суспільстві стає край проблематичним, оскільки характерною рисою є досить низький рівень довіри до інститутів державної влади у зв'язку з їх низькою якістю та негативною оцінкою очікування з боку бізнесу та населення.

До мегаінститутів суспільства відноситься інститут власності, який історично спонукав суб'єктів до раціональної поведінки та забезпечував розвиток найбільш ефективних способів господарювання. Власність історично виникла та завжди функціонує як спільно-розділений механізм володіння ресурсами та результатами. Саме баланс спільних та індивідуальних інтересів призводить до виникнення різних форм власності – від приватних до суспільних. Сьогодні найактуальнішим механізмом реалізації спільно-розділеного характеру власності стає інститут державно-приватного партнерства, який дозволяє реформувати власність з метою її більш органічного включення до ринкової системи та виступає повноцінною альтернативою приватизації життєво важливих (стратегічних) економічних об'єктів. У відносини державно-приватного партнерства держава вступає як суб'єкт, який одночасно є носієм публічно-правових та громадянсько-правових повноважень. В цьому разі відбувається не просте поєднання ресурсів, а особлива конфігурацію інтересів та відповідних повноважень партнерів, наслідком якої є взаємо посилюючий ефект суспільної дії. Інститут державно-приватного партнерства сприяє підвищенню рівня суспільно-економічної довіри в суспільстві за рахунок того, що громадяни отримують можливість користуватися більш якісними послугами соціального характеру за розумними цінами. Для української економіки реалізація механізмів державно-приватного партнерства в системі інститутів розвитку є фундаментальною умовою технологічної, економічної, соціокультурної модернізації суспільства.

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ СПІЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС У КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Ішков С.В., аспірант кафедри міжнародної економіки, ДонНУЕТ,
м. Донецьк, Україна*

Спільна енергетична політика ЄС (СЕП ЄС) являє собою напрям спільних політик Європейського Союзу, що перебуває у спільній компетенції ЄС та країн – члени об'єднання. Це означає, що ЄС виконує функцію координування, узгодження, гармонізації національних енергетичних політик країн – членів, створюючи для цього